

Ons oorspronkelijke gezicht

Voor Zenmeester Dōgen (Japanse meester en grondlegger van de Sōtō-Zentraditie in Japan in de 13de eeuw) was het loslaten van lichaam en geest, het laten wegvallen van lichaam en geest, één van de centrale thema's in zijn onderricht. Wanneer we lichaam en geest laten wegvallen, dan zoals Dōgen zegt, houden we op met onze betrokkenheid met de wereld. Want we zijn betrokken bij de wereld via lichaam en geest. Dus we laten de betrokkenheid met de wereld gaan en we laten alles tot rust komen, zoals hij schrijft in zijn 'Aanwijzingen bij het mediteren'. Dan zal ons oorspronkelijke gezicht zich tonen, volgens Dōgen. Ons oorspronkelijke gezicht, soms ook onze ware natuur, de Boeddhanatuur genoemd.

Je komt het soms tegen in het Mahayana-boeddhisme, de term 'ons oorspronkelijk gezicht'. Een beroemde koan, een beroemde vraag is: "Wat is je oorspronkelijk gezicht voordat je beide ouders geboren waren?" Om aan te geven dat ons oorspronkelijk gezicht tijdloos is, buiten de tijd staat. Het heeft niets van doen met vorm. Ons oorspronkelijk gezicht is een vormloos gezicht. En alleen vorm kent tijd, het verschijnt, het verandert, het verouderd, het verdwijnt. Maar ons oorspronkelijk gezicht is.

Wanneer we lichaam en geest laten wegvallen, wanneer onze betrokkenheid met de wereld stopt, is onze aandacht vrijgemaakt om ons oorspronkelijk gezicht, onze ware natuur, te herkennen. En wanneer we eenmaal ons ware gezicht kennen, zijn we daarmee bevrijd van alle angst: de angst voor de dood, de angst voor het leven, de angst vorm te verliezen, de angst vorm te krijgen. Dan kunnen we werkelijk rusten en zijn in onszelf. De wereld instappen en met elke vorm omgaan en elke vorm aannemen die goed is. Wetend dat de vormen komen en gaan, maar mijn oorspronkelijk gezicht is. Totaal vrij, totaal vredig. En mag ik daar aan toevoegen: met een lichte glimlach.

* * * * *

*Eerw. Baldwin Schreurs
Woensdag 17 april 2024*